

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vedtak om fredning av luftskipsmasta, del av gnr./bnr. 9/2 i Vadsø kommune

Til venstre: luftskipsmasta i januar 2025. Foto: Finnmark fylkeskommune. Til høyre: Luftskipsmasta i bruk i 1926, ved landing av "Norge" Foto: Vadsø museum – Ruija kvenmuseum.

Vi viser til tidligere utsendt fredningsforslag for luftskipsmasta i Vadsø datert 06.03.2025 som har vært på høring hos berørte parter og instanser. På grunnlag av dette fattet Riksantikvaren følgende vedtak:

Vedtak om fredning

Riksantikvaren freder luftskipsmasta med tilhørende område på deler av 9/2 i Vadsø kommune. Fredningen gjøres med hjemmel i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) §§ 15 og 19.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen etter kulturminneloven § 15

Formålet med fredningen er å sikre og bevare luftskipsmasta som et kulturhistorisk viktig eksempel på 1920-tallets luftfartsteknologi, som en av to bevarte fortøyningsmaster for luftskip i Norge. De transpolare flygningene med luftskipene "Norge" og "Italia" representerer 1900-tallets polarkappløp som både var en del av nasjonsbyggingen i Norge, og i tillegg et viktig eksempel på internasjonalt teknologisk samarbeid i datidens polare utforskingsepoke.

Fredningen skal bidra til å bevare luftskipsmastas opprinnelige konstruksjon, materialbruk og detaljering. I tillegg skal fredningen sikre bevaringen av mastas plassering, som et utvalgt stoppested på reisen over Nordpolen.

Formålet med fredningen etter kulturminneloven § 19

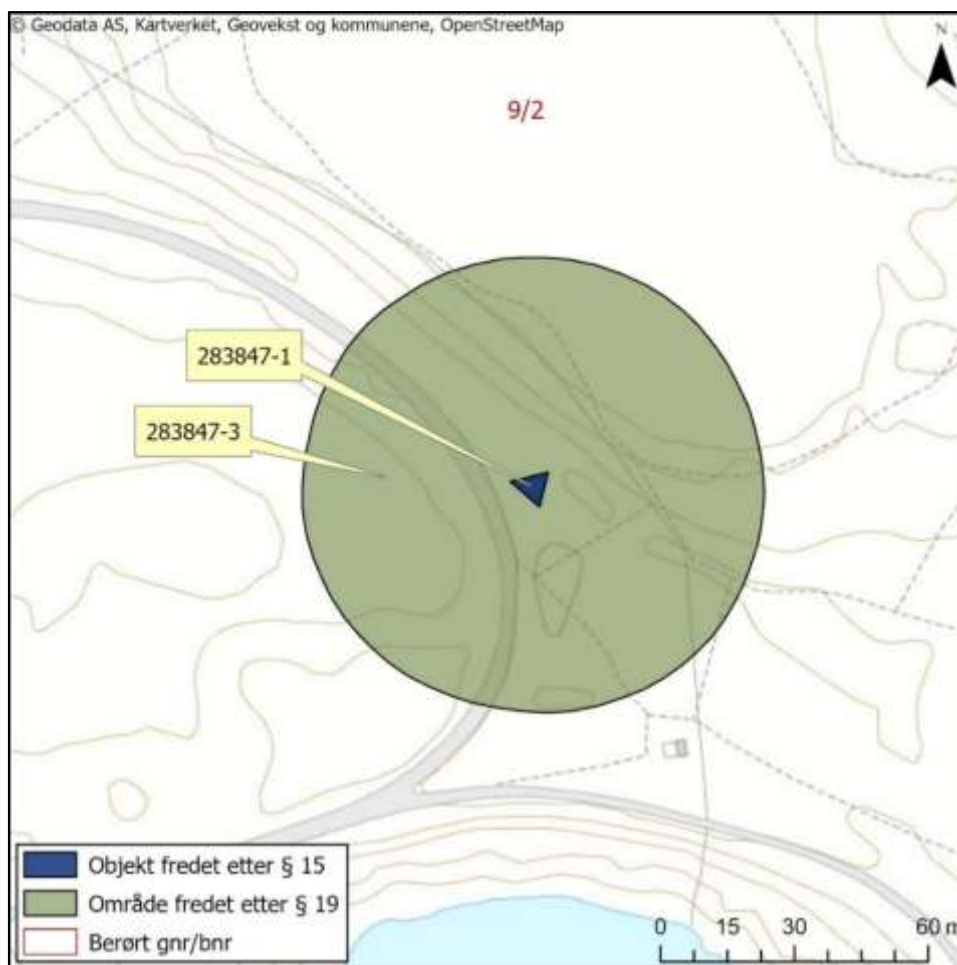
Fredningen av området rundt luftskipsmasta skal bidra til å:

- bevare virkningen av luftskipsmasta i landskapet
- beskytte mulige spor etter tilhørende infrastruktur og tekniske installasjoner knyttet til masta.

Omfanget av fredningen

Fredningen omfatter kulturminnet og området som er opplistet og avmerket på kartet nedenfor:

Navn på objekt	Kulturminne-ID	Gnr/bnr	Koordinater	Omfang	Fredes etter paragraf
Luftskipsmasta	283847-1	9/2	N 7841171.08 Ø 1057009.39	Hele konstruksjonen	§ 15
Område rundt masta	283847-3	9/2	50 meter i radius rundt masta		§ 19

Fredningen etter kulturminneloven § 15 inkluderer:

- Hele konstruksjonen, med materialbruk, overflater og overflatebehandling
- Plakettene fra 60-årsjubileet for landingen med luftskipet "Norge" fra 1986, og for 60-årsjubileet for landingen med luftskipet "Italia" fra 1988

Fredningen etter kulturminneloven § 19 beskytter luftskipsmasta i det omkringliggende landskapet, samt vitenskapelige interesser knyttet til den opprinnelige bruken av masta. Området inngår i en del av Vadsøya kulturpark.

Fredningen omfatter ikke de fastmonterte lysinstallasjonene og elektrisk anlegg på masta.

Bestemmelser i kulturminneloven som gjelder for det fredete kulturminnet

Fredningsbestemmelsene gjelder det fredete kulturminnet i sin helhet, og området rundt slik dette er beskrevet i fredningsomfanget, se avsnitt ovenfor. I tillegg til fredningsbestemmelsene under, gjelder kulturminneloven §§ 15a, 16, 17, 18, 19 tredje ledd og 21. I tillegg gjelder forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven.

Særskilte bestemmelser etter kulturminneloven § 15

Kulturminnet skal behandles og forvaltes på en slik måte at de tekniske og kulturhistoriske verdiene det representerer blir ivaretatt.

Det er ikke tillatt å foreta inngrep i det fredete kulturminnet. Med inngrep menes å rive, flytte, bygge om, endre, forandre materialer, farger eller konstruksjon, eller foreta andre endringer som går ut over vanlig vedlikehold

Særskilte bestemmelser etter kulturminneloven § 19

Innenfor det fredete området skal det ikke foregå virksomhet som kan motvirke formålet med fredningen.

Med virksomhet menes:

- a) alle former for ny bebyggelse og anlegg som vil motvirke formålet med fredningen
- b) etablering og utvidelse av vei eller parkeringsplass
- c) oppsetting av gjerder og skilt og andre faste installasjoner
- d) endring av strukturer, konstruksjon eller belegg

- e) planering, utfylling/tildekking, uttak av masser, graving i grunnen, grøfting, og andre landskapsinngrep
- f) nydyrking eller markslagsendring
- g) permanent lyssetting som vesentlig endrer opplevelsesverdien av det fredede kulturminnet

Dispensasjon fra fredningen

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse i forkant av alle typer tiltak som går ut over vanlig vedlikehold / ordinær skjøtsel, jf. kulturminneloven § 15a og § 19 tredje ledd. Oppstår det tvil om hva som anses som vanlig vedlikehold / ordinær skjøtsel, skal fylkeskommunen kontaktes på forhånd.

Fylkeskommunen kan i særlig tilfelle gi dispensasjon, ev. på visse vilkår, fra vedtaket om fredning for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep.

Tiltak som eier har fått dispensasjon til, vil i enkelte tilfeller også kreve tillatelse etter plan- og bygningsloven.

I forarbeidet til denne fredningssaken ble det avtalt mellom eier og fylkeskommunen at lysinstallasjonene og elektrisk anlegg montert på masta ikke er inkludert i fredningen.

Følgende tiltak kan dermed gjennomføres uten dispensasjon:

- Flytting eller demontering av lysinstallasjoner og elektriske føringer
- Istandsetting og reparasjon av el- og lysanlegg, inkludert utskifting av enkeltdeler (etter for eksempel hærverk)

Vesentlig endring av lyssettingen som kan være visuelt forstyrrende for luftskipsmasta tillates ikke. Utvidelse eller annen endring av lyssettingen som går utover overnevnte punkter skal derfor gjøres i samråd med kulturmiljømyndighetene og forhåndsgodkjennes.

Endring av el- og lysanlegg som innebærer direkte inngripen med masta, for eksempel hulltaking eller annen innfesting som er irreversibel, krever dispensasjon fra

fredningen, jf. 'Særskilte bestemmelser etter kulturminneloven § 15' og bestemmelse g) under 'Særskilte bestemmelser etter kulturminneloven §19'.

Tiltak som kan gjennomføres uten dispensasjon fra fredningen

Vanlig vedlikehold / ordinær skjøtsel kan gjennomføres uten dispensasjon fra fredningen.

Med vanlig vedlikehold menes rutinemessig arbeid på byggverk som bidrar til å opprettholde kulturminnets tilstand, for eksempel overflatebehandling og reparasjon av konstruksjonselementer i samsvar med opprinnelig eller eksisterende teknikk, utførelse og materialbruk.

Med ordinær skjøtsel menes rutinemessig arbeid som er nødvendig for å opprettholde en ønsket tilstand, hindre forfall som skyldes slitasje og som ivaretar formålet med fredningen. Dette inkluderer:

- slå gress og fjerne tuer, torv og vegetasjon som har vokst opp rundt fundamenter og nederste del av masta. Fredningen er ikke til hinder for beiting på området.
- skjøtsel og vedlikehold av kulturstien som går gjennom områdefredningen er også tillatt. Dette inkluderer mindre terrengjusteringer etter tele og lokal påfylling av toppmasser.

Mer informasjon om dispensasjon, vedlikehold og skjøtsel finnes i Riksantikvarens retningslinjer for dispensasjonsbehandling (se [Riksantikvarens nettsider](#)).

Forvaltnings-/skjøtselsplan

Det kan i samarbeid med fylkeskommunen utarbeides en forvaltnings/skjøtselsplan for det fredete kulturminnet og det fredete området. Forvaltningsplanen skal rulleres ved behov.

Begrunnelse for vedtaket

Kulturminnet fredet etter kulturminneloven § 15

Luftskipsmasta i Vadsø er et særegent og kulturhistorisk viktig kulturminne fra 1900-tallets polarekspedisjoner og luftfartshistorie. Den representerer en sjelden kulturminnetype fra luftskipenes storhetstid på 1920- og 1930-tallet, og er i dag en av svært få bevarte fortøyningsmaster i verden.

Den historiske tilknytningen masta har til Roald Amundsen og Umberto Nobile viser til en epoke i verdenshistorien preget av internasjonalt samarbeid, vitenskapelige ambisjoner og en sterk utforskertrang i polarområdene. Polarekspedisjonene var store internasjonale begivenheter som fikk omfattende oppmerksomhet, og som symboliserte både teknologiske framskritt og nasjonal prestisje. Den rollen disse ekspedisjonene hadde i å styrke nasjonsbygging og fellesskapsfølelse, gjør luftskipsmasta til et felleskapets kulturminne, i samsvar med Riksantikvarens fredningsstrategi.

Som teknisk konstruksjon dokumenterer luftskipsmasta en luftfartsteknologi som på begynnelsen av 1900-tallet ble sett på som framtidens internasjonale luftfart. Luftskipene ble sett på som et moderne og banebrytende transportmiddel, og fortøyningsmastene utgjorde en nødvendig del av infrastrukturen for denne nye teknologien. Luftskipsmasta i Vadsø har derfor betydelig kildeverdi som kilde til kunnskap om datidens teknologiske nyvinning innen luftfart.

Luftskipsmasta i Vadsø var en av tre fortøyningsmaster som ble bygd i forbindelse med "Norge"-ekspedisjonen i 1926. Disse skulle stå i Oslo, i Finnmark og på Svalbard. Det er kun mastene i Vadsø og Ny-Ålesund som er bevart. Masta i Oslo ble demontert under andre verdenskrig på grunn av mangel på stål, men fundamentene står fortsatt. Vadsø ble valgt ut på grunnlag av Hans Erik Esbensen's mangeårige værobservasjoner og Vadsøyas flate og oversiktlige landskap. Ny-Ålesund på Svalbard var startpunktet for ferden over Nordpolen.

Luftskipsmasta er i dag et av Vadsøs mest kjente kulturminner, og har høy opplevelsesverdi der den står som et landemerke på den lave Vadsøya. Fredningen av luftskipsmasta vil sikre bevaringen av et sjeldent kulturminne, og bidra til at et mangfold av Norges kulturmiljø og historie blir bevart.

Område fredet etter kulturminneloven § 19

Gjennom fredningsprosessen er det utredet at 50 meter radius var nødvendig for å i tillegg bevare mulige spor etter tilhørende infrastruktur og tekniske installasjoner knyttet til masta, som lagerbygg for gass og drivstoff og rørføringer og drivstofftanker rundt mastefoten.

Områdefredningen bidrar til å beskytte opplevelsen av luftskipsmasta i landskapet. Luftskipsmasta er det eneste frittstående, høye elementet på denne delen av øya. På grunn av at området i sin helhet er regulert til friluftsområde og Vadsøya kulturpark, med spesifikke bestemmelser, settes ikke områdefredningen større enn mastas relativt umiddelbare nærhet.

Beskrivelse av kulturminnet

Luftskipsmasta ble satt opp i 1926 for den første overflyvning over Nordpolen: Amundsen – Ellsworth – Nobile transpolare flygning, med luftskipet "Norge". Både masta og "Norge" ble konstruert av den italienske ingeniøren og obersten Umberto Nobile i Italia. Turen med "Norge" over Nordpolen var den første vellykkede flygningen over Nordpolen, og markerte et historisk gjennombrudd i polarutforskningen. Masta ble også brukt av Nobile og hans mannskap ved polarekspedisjonen med luftskipet "Italia" i 1928. Ferden med "Italia" fløy også over Nordpolen, men styrtet på vei tilbake, noe som utløste en stor redningsaksjon der Roald Amundsen omkom. Fortøyningsmasta ble brukt til fortøyning kun disse to gangene.

Luftskipsmasta i Vadsø ble satt opp av italienske og lokale arbeidere, under ledelse av italieneren Giuseppe Rossi. Masta var klar til bruk 26. april 1926. Da var det satt opp tanker med drivstoff nederst for etterfylling, og det var satt opp et lite hus ca. 30 meter øst-sørøst for masta, på ca. 3 x 5 meter, som ble brukt til lagring av blant annet gass.

Gassen var hydrogengass, som var det som fylte ballongen i luftskipene på den tida og sørget for oppdrift. Den var svært eksplosjonsfarlig.

Masta er 35 meter høy med et trekantet fotavtrykk. Tre betongfundamenter er støpt for hvert hjørne, med 2 meter stålstag nedstøpt for innfesting. Konstruksjonen består videre av tre pilarer i pyramideform, forbundet med avstiving av fagverk inndelt i seksjoner med høyde 5 meter. En leder fører opp til en plattform på 29 meters høyde, beregnet for landgang. En mindre plattform i toppen, på 32,5 meters høyde, omringer en roterbar forankringstrakt for vaieren fra luftskipets snute. Forankringstrakten var spesielt konstruert for snuten på luftskipene "Norge" og "Italia" Masta er i dag rødmalt, men har tidligere vært malt vekselvis rød og hvit. Den var antakelig umalt i utgangspunktet.

I det vedlagte dokumentasjonsvedlegget er det utdypende informasjon om luftskipsmastas beskrivelse og historikk. Dette er utarbeidet av Finnmark fylkeskommune.

Tilstand

Det ble gjennomført en tilstandsregistrering av kulturminnet 13.02.2025, og på dette tidspunktet hadde luftskipsmasta tilstandsgrad (TG) 1, etter istandsettingsarbeider sommeren 2024. Tilstandsregistreringen er vedlagt i vedlegg 2.

Eiendomsforhold

Luftskipsmasta og eiendom 9/2 som den står på, eies av Vadsø kommune. Luftskipsmasta og området rundt, har vært forvaltet av Vadsø museum – Ruija kvenmuseum, som er en underenhet av det interkommunale selskapet Varanger museum, der Vadsø kommune er medeier.

Riksantikvarens myndighet

Myndigheten til å fatte fredningsvedtak etter kulturminneloven §§ 15 og 19 er delegert fra Klima- og miljøverndepartementet til Riksantikvaren, jf. forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven § 2 (4).

Fredningen gjøres etter særskilte regler om saksbehandling jf. kulturminneloven § 22.

Forholdet til annet lovverk

Naturmangfoldloven

Som en del av saksutredningen skal det gjøres en vurdering av om vedtaket er av slik karakter at det kan utgjøre risiko for skade på naturmangfoldet. Dette følger av naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. § 7.

Området på Vadsøya er et lite bebygd område, satt av til friluftsliv og kulturpark. Området er kjent for rikt fugleliv, og Artsdatabankens artskart viser flere arter som er sterkt truet, kritisk truet, sårbar og nært truet i området. Innenfor fredningsområdet er det registrert sårbar art gråmåke, og nært truede arter rein, hare og svømmesnipe.

Fredningen medfører ingen endring i bruk av området som påvirker naturmangfoldet eller truede arter negativt. Fylkeskommunen vurderer at fredningen verken vil komme i konflikt med naturverdier eller påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Plan- og bygningsloven

Luftskipsmasta og området rundt er i dag omfattet av Reguleringsplan for Vadsøya Øst, Vadsøya kulturpark, vedtatt 26.09.1996. Her er et lite område rundt masta satt av til spesialområde – bevaring av kulturminner, markert som "Kulturvernområde – luftskipsmast", og har disse bestemmelsene:

- § 7 Innenfor disse områdene tillates ikke tiltak som kan skade eller skjemme kulturminner, herunder oppføring av nye bygninger. Gjenoppbygging og rekonstruksjon av den eldre bebyggelsen på Vadsøya kan tillates når dette skjer i henhold til en samlet plan godkjent av kulturminnemyndighetene.
- § 8 Innenfor bevaringsområdene kan fysiske inngrep, skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak for publikum bare skje etter godkjenning fra kulturminnemyndighetene.

For området umiddelbart rundt masta, som er angitt som spesialområde friluftsområde (med unntak av veien), gjelder denne bestemmelsen:

- § 11 Innenfor disse områdene kan det tillates tilrettelegging for friluftsliv i form av sitteplasser, bålplasser, rasteplasser, lekeapparater, balløkker, turister o.l., samt mindre bygninger for bruk i forbindelse med skjøtsel og friluftsliv. Planer for slik tilrettelegging skal godkjennes av det faste planutvalget i samråd med kulturminnemyndighetene. Bygninger og annen tilrettelegging skal ikke virke skjemmende eller ruvende i terrenget.

Riksantikvaren vil presisere at slike tiltak vil være avhengig av at det kan forhåndsgodkjennes etter bestemmelsene for områdefredningen, jf. avsnittet om 'Særskilte bestemmelser etter kulturminneloven § 19'.

Fellesbestemmelser for hele planområdet:

- § 2 Det faste planutvalget kan tillate mindre vesentlige endringer når det foreligger særlige grunner for dette og når kulturminnemyndighetene har samtykket til dette.
- § 3 Vitenskapelige undersøkelser samt skjøtels- og tilretteleggingstiltak for publikum, er tillatt i hele planområdet, men må skje innenfor rammen av disse bestemmelsene.
- § 4 I tillegg til disse reguleringsbestemmelsene, gjelder adferdsregler vedtatt med hjemmel i § 15 i friluftsløven.

Så lenge Reguleringsplan for Vadsøya Øst, Vadsøya kulturpark er gyldig, er disse bestemmelsene i stor grad med å sikre omgivelsene til luftskipsmasta, innenfor hele den østre delen av Vadsøya.

Riksantikvaren vil likevel også her presisere at slike tiltak vil være avhengig av at det kan forhåndsgodkjennes etter bestemmelsene for områdefredningen, jf. avsnittet om 'Særskilte bestemmelser etter kulturminneloven § 19'.

Praktisk informasjon

Kontaktinformasjon

Det er Finnmark fylkeskommune som har ansvaret for forvaltningen av fredete byggverk, anlegg og områder. Fylkeskommunen svarer også på spørsmål om fredningen og behandler søknader om dispensasjoner og tilskudd.

Ansvar for vedlikehold

Eier eller bruker har ansvar for vedlikehold av det fredete kulturminnet og det fredede området.

Økonomiske tilskudd

Det er anledning til å søke fylkeskommunen om tilskudd til merkostnader som følger av krav til antikvarisk utførelse ved sikring, istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av fredete kulturminner. Mer informasjon om tilskudd finnes på [Riksantikvarens nettsider](#) eller ved å kontakte Finnmark fylkeskommune.

Det gis normalt ikke tilskudd til fredete kulturminner som eies av det offentlige.

Bakgrunnen for fredningssaken

Kulturminnet og eiendommen eies av Vadsø kommune, og luftskipsmasta har blitt forvaltet av Vadsø museum – Ruija kvenmuseum (Varanger museum IKS) på vegne av kommunen. Et område rundt masta ble avsatt til spesialområde bevaring i reguleringsplan for Vadsøya Øst, Vadsøya kulturpark, vedtatt i 1996. Diskusjon om fredning av luftskipsmasta har pågått i flere tiår.

I 2020 fremmet Vadsø museum – Ruija kvenmuseum et konkret forslag til kommunen om mulig fredning. Formannskapet i kommunen vedtok da å utsette søknad om fredningssak, i påvente av at kulturminneplan skulle ferdigstilles. Overordnet kulturminneplan ble ferdigstilt i 2023. Kommunen, museet og fylkeskommunen har sammen fulgt opp istandsettingen av masta som foregikk sommeren 2024.

Sakshistorikk

Kontakt med eier i fredningssaken

Våren 2024 tok Vadsø museum – Ruija kvenmuseum igjen opp saken angående fredning av masta. Dette i forbindelse med at masta ble satt i stand våren og sommeren 2024, og at 100-årsjubileet for oppsetting av masta og landingen med luftskipet "Norge" begynte å nærme seg. Det ble dermed startet en dialog mellom museet, kommunen, fylkeskommunen og Riksantikvaren angående fredningsprosess.

Eiermøte med Vadsø kommune og Varanger museum/Vadsø museum – Ruija kvenmuseum ble avholdt 12.11.2024, med signering av omforent framdriftsplan.

Melding om oppstart av fredningssak

Eier Vadsø kommune, Varanger museum IKS Vadsø museum – Ruija kvenmuseum, Vadsø historielag, Fortidsminneforeningen, Luftfartstilsynet og Sametinget fikk i brev av 17.12.2024 fra Finnmark fylkeskommune melding om oppstart av fredningssak, jf. kulturminneloven § 22 nr. 1.

Melding om oppstart ble samtidig kunngjort i nettavisen iFinnmark 19.-22.12.2024, papiravisen Finnmarken 07.01.2025, Ságat nettavis 13.-19.01.2025 og Ságat papiravis 14.01.2025.

Det ble gitt en frist til 31.01.2025 til å komme med merknader.

Det kom inn én merknad til melding om oppstart av fredningssak. Merknaden var fra Vadsø historielag, som støttet fredning av luftskipsmasta, og ikke hadde noen innvendinger.

Revidert melding om oppstart av fredningssak

Under arbeid med fredningssaken ble det oppdaget hvor lagerhuset for gass sannsynligvis stod, og fylkeskommunen ønsket at områdefredningen skulle innbefatte den mulige tufta etter denne. Fylkeskommunen fant det dermed nødvendig å melde ny

oppstart med utvidet omfang. Nytt brev ble sendt ut 14.02.2025 til samme berørte parter, inkludert Øya Velforening, som ved en feil ikke mottok første melding.

Det ble også kunngjort revidert melding om oppstart på fylkeskommunens nettsider, samt i nettavisen iFinnmark 20.-23.02.2025 og papiravisen Finnmarken 20.02.2025.

Det ble gitt en frist til 08.03.2025 til å komme med merknader.

Det kom inn tre merknader til revidert melding om oppstart av fredningssak. Merknadene er her kort gjengitt sammen med fylkeskommunens kommentar:

Avsender	Merknad	Fylkeskommunens kommentar
Vadsø historielag	Historielaget støtter utvidelsen av fredningsområdet.	Alle innspillene er positive til fredningen, og til utvidet områdefredning. Fylkeskommunen tar innspillene med seg i videre arbeid med fredningen.
Sametinget	Sametinget er positiv til fredningssaken. De kjenner ikke til at det finnes samiske kulturminner innenfor den foreslåtte områdefredningen, og har derfor ingen merknader til saken.	
Fortidsminneforeningen, avdeling Finnmark	Fortidsminneforeningen anser det som viktig at et større område rundt masta fredes, og har ingen innvendinger mot utvidelsen.	

Fredningsforslag på offentlig ettersyn

Finnmark fylkeskommune utformet et fredningsforslag, som i samsvar med kulturminneloven § 22 nr. 2 ble sendt på offentlig ettersyn og til høring til berørte parter. Samtidig ble det kunngjort i avisene Finnmarken, og Ságat, samt Norsk lysingsblad, at fredningsforslaget var lagt ut til offentlig ettersyn, med frist 29.04.2025.

I henvendelse av 17.03.2025 ba Vadsø kommune om en presisering av bestemmelsene for områdefredningen etter § 19. Finnmark fylkeskommune vurderte at innspillet fra Vadsø kommune ville bedre forslaget til bestemmelser, og foreslo derfor å legge til en setning som presiserte at vedlikehold av veien innenfor områdefredningen er tillatt, på lik linje med at det var presisert at skjøtsel av området ellers var tillatt. Ny formulering ble sendt over til Vadsø kommune i brev av 01.04.2025, som ble vedlagt dokumentene som ble behandlet i Vadsø kommunes utvalg for plan, miljø og kommunaltekniske saker av 09.04.2025.

Det kom inn en merknad til fredningsforslaget. Merknaden er her kort gjengitt sammen med fylkeskommunens kommentar:

Avsender	Merknad	Fylkeskommunens kommentar
Vadsø kommune v/ PMK	Vadsø kommune er positive til forslaget om fredning av luftskipsmasta på Vadsøya.	Finnmark fylkeskommune har revidert fredningsforslag med bestemmelser som avklart med Vadsø kommune i brev av 01.04.2025, da dette anses en mindre presisering, og anses ikke å komme i konflikt med andre interesser.

Kommunens politiske behandling og vedtak

Forslag om fredning og innkomne merknader ble oversendt Vadsø kommune i brev av 30.04.2025, jf. kulturminneloven § 22 nr. 3. Vadsø kommune behandlet saken 12.06.2025 og fattet følgende vedtak:

"Kommunestyret støtter forslaget fra Finnmark fylkeskommune om å frede luftskipsmasta på Vadsøya og omkringliggende areal, gnr./bnr. 9/2"

Fylkeskommunens politiske behandling og vedtak

Finnmark fylkeskommune v/ Hovedutvalg for kompetanse (HUK) behandlet saken 28.08.2025 som sak 41/25 og fattet følgende vedtak:

" Finnmark fylkeskommune støtter fredningen av luftskipsmasta i Vadsø, og beslutter med dette å oversende fredningsforslaget til Riksantikvaren".

Riksantikvarens behandling av fredningssaken

Riksantikvaren var på befaring 29. april 2024 i forbindelse med melding om oppstart. Forslag om fredning med politisk vedtak, ble oversendt fra Finnmark fylkeskommune til Riksantikvaren 7.10.2025. Riksantikvaren har ved behandlingen av saken vært i dialog med fylkeskommunen, samt Vadsø kommune og Varanger museum/Vadsø museum – Ruija kvenmuseum som eier og forvalter av kulturmiljøet.

Riksantikvaren takker Finnmark fylkeskommune, Vadsø kommune og Varanger museum/Vadsø museum – Ruija kvenmuseum for en godt utarbeidet fredningssak. Riksantikvaren har i sin behandling foretatt språklige og strukturelle endringer i fredningsvedtaket. Vi har blant annet tydeliggjort at luftskipsmastas beliggenhet er en del av formålet og endret følgende under bestemmelser og dispensasjon:

- Fylkeskommunenes foreslåtte bestemmelse g) under 'Særskilte bestemmelser etter kulturminneloven § 19' som sier "permanent lyssetting som er skjemmende for det fredete kulturminnet" er endret til " permanent lyssetting som vesentlig endrer opplevelsesverdien av det fredede kulturminnet".
- Beskrivelse av skjøtselstiltak er flyttet fra 'Særskilte bestemmelser etter kulturminneloven § 19' til avsnittet 'Tiltak som kan gjøres uten dispensasjon fra fredningen'. Formulering av tekst knyttet til skjøtsel på kultursti som forespurt og godkjent av Vadsø kommune er ikke endret, kun flyttet.

Mulighet til å klage på vedtaket

Vedtaket om fredning kan påklages innen tre uker fra mottakelsen. Eventuell klage sendes Riksantikvaren. Hvis klagen ikke tas til følge, sendes klagen til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

Tinglysing

Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med kulturminneloven § 22 nr. 5.

Hilsen

Marianne Louise Nielsen
avdelingsdirektør

Hanna Geiran
riksantikvar

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Vedlegg:

Dokumentasjonsvedlegg til fredning av luftskipsmasta

Vedlegg 2 - Tilstandsrapport luftskipsmasta i Vadsø

Mottakere:

Vadsø kommune

Varanger Museum IKS

Vadsø museum – Ruija kvenmuseum

Kopi til:

Fortidsminneforeningen

Sametinget - Sámediggi

Fortidsminneforeningen - Finnmark avdeling

Klima- og miljødepartementet

Finnmark fylkeskommune / Finnmárkku fylkkagielda / Finmarkun fylkinkomuuni

Vadsø historielag

Øya Velforening

Luftfartstilsynet